

Семінарське заняття № 5.

Тема: УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1921-1939 РР.) (2 ГОД.).

1. Політика „воєнного комунізму”, голодомор 1921–1923 рр. та їх прояви в Україні. Запровадження нової економічної політики (причини, зміст, наслідки).
2. Україна і утворення СРСР. Українізація. Форсована індустріалізація та насильницька колективізація та їх наслідки.
3. Голодомор 1931–1933 рр. Судові політичні процеси («Шахтинська справа», процес проти «Спілки Визволення України» і справа «Промпартії»).
4. Масові репресії 1930-х років: причини, жертви, наслідки. Становище культури в 1930-х роках. "Розстріляне відродження".
5. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (у складі Польщі (1920–1939 рр.), Румунії (1918–1940 рр.), Чехословаччини (1918–1939 рр.). Карпатська Україна.).
в).

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Підготуйте конспект відповіді з питань теми.

Завдання 2. З’ясуйте і выпишіть зміст наступних понять і термінів: диктатура пролетаріату, нова економічна політика (НЕП), “автономізація”, ДПУ, комнезами, партійно-бюрократична система, колективізація, голодомор, репресії, ”теорія “загострення класової боротьби”, тоталітаризм, куркуль, ГУТАБ, буржуазний націоналізм, волобуєвщина, геноцид, госпрозрахунок, громадянська війна, індустріалізація, кооперація, коренізація, «культурна революція», «ножиці цін», політика воєнного комунізму, план ГОЕЛПРО, продрозкладка, продподаток, п’ятирічка, репресії, Союз Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), суцільна колективізація, українізація.

Завдання 3. Складіть хронологічну таблицю найважливіших подій розглядуваного періоду. Складіть таблицю з періодизацією процесу встановлення більшовицької влади в Україні.

Завдання 4. Прослідкуйте перебіг основних подій розглядуваного періоду по карті. Користуючись картою, визначте та відобразіть у вигляді таблиці зміни кордонів України у період, що розглядається.

Завдання 5. Складіть схеми апарату держави радянської України до утворення ССРСР, після його утворення і в період так званого репресивно-тоталітарного режиму на кінець 30-х рр.

Завдання 6. Підготуйте відповіді на наступні запитання.

1. Розкрийте особливості встановлення Радянської влади в Україні та основні риси впровадження політики „військового комунізму”.
2. Схарактеризуйте військовий, господарський та дипломатичний союзи радянських республік.
3. Розкрийте причини впровадження непу та основні його прояви в усіх сферах суспільного життя в УСРР.
4. Дайте порівняльну характеристику політики воєнного комунізму та непу, вкажіть причини проведення останньої.
5. Де впровадження засад НЕПу було ширшим: у сільському господарстві чи у промисловості?
6. Чому була скасована нова економічна політика?
7. Розкрийте етапи утворення СРСР і причини й наслідки входження до нього УРСР.
8. Розкрийте причини впровадження політики українізації, її хід і наслідки.
9. Визначте результати форсованої індустріалізації в Україні?
10. Які наслідки для України мала суцільна колективізація сільського господарства?
11. Розкрийте основні риси модернізації промисловості УСРР–УРСР наприкінці 20-х – у 30-і роки ХХ ст.
12. Вкажіть особливості взаємовідносин союзних та республіканських органів влади, розташування їх компетенції.
13. Чому український проект союзного договору було названо “конфедеративним” та “націоналістичним” і відхилено?
14. Порівняйте державний механізм України на початку 20-х років та УСРР у складі СРСР за Конституцією 1924 р.
15. У чому полягає зміст курсу на революційну законність?
16. Зазначте зміни, які сталися у ході перебудови юстиції та правоохоронних органів, утворення адвокатури, у діяльності судів.
17. Встановіть і розкрийте значення утворення Державного Політичного управління (ДПУ) та його зв'язок з репресіями 20-х рр., судовими репресіями над політичною опозицією.
18. У чому виразилася боротьба Радянської держави з церквою?
19. Вкажіть причини, мету, основні напрямки, етапи і наслідки першої кодифікації та особливості її проведення в Україні.
20. У чому полягає зміст процесів ліквідації правових основ багатоукладної економіки, примусової колективізації сільського господарства на Україні.
21. Голодомор на Україні на початку 30-х років: причини, роль державних органів, наслідки.
22. Схарактеризуйте кредитно-фінансові реформи, радянізацію управління промисловістю, зміни в судовій системі, організацію прокуратури, НКВС та дайте їм оцінку.

23. Розкрийте зміст діяльності органів позасудової репресії (особливих нарад “трійок” та “двійок”), дайте їй правову оцінку.
  24. Висвітліть зміст основних політичних процесів на Україні в зазначений період.
  25. Розкрийте феномен українського „розстріляного Відродження”. Проаналізуйте причини і наслідки знищення української творчої інтелігенції більшовицьким режимом.
  26. Дайте порівняльну характеристику Конституцій УСРР 1929 р. та УРСР 1937 р.
  27. У чому виразилося подальше зростання централістських тенденцій в СРСР?
  28. З'ясуйте напрямки та зміст військового будівництва, зміну судової системи, організації прокуратури, НКВС.
  29. Розкрийте головні зміни у побудові державного апарату УРСР на основі Конституції 1937 р.
  30. Розкрийте етапи і особливості ствердження тоталітарної системи в УСРР.
  31. Чому тоталітарний режим обов'язково передбачає репресивні заходи? Чим пояснюється масовий характер репресій в Україні протягом 1929-1938рр.?
  32. Які основні риси притаманні тоталітаризму? В чому полягали передумови та причини формування сталінізму як тоталітарної системи?
  33. Покажіть суперечливість соціально-економічного та політичного розвитку України в умовах командно-адміністративної системи
  - 34..
  35. Висвітліть посилення кримінальної репресії та надзвичайний порядок судочинства у справах про терористичні акти
  36. Чому в Україні були ліквідовані небільшовицькі політичні партії та встановлена однопартійна система?
  37. Як здійснювалась політика денаціоналізації промисловості в Запоріжжі в 20 – ті рр.?
  38. Коли було введено в дію Дніпрогес?
  39. Охарактеризуйте економічні і соціальні наслідки політики індустріалізації в Запоріжжі.
  40. Назвіть прояви сталінського тоталітарного режиму в Запорізькій області.
  41. Обґрунтуйте значення стаханівського руху на Запоріжжі.
- Завдання 7.** Підготуйте реферат за однією з вказаних проблем.
1. Політика „воєнного комунізму” та її прояви в Україні.
  2. Християн Раковський – перший голова Раднаркому УСРР.
  3. Роль України в утворенні Союзу РСР та її статус у новоствореній державі.
  4. Особливості державно-правового статусу України як союзної республіки у складі СРСР.
  5. Український проект Союзного договору (травень 1923 року).

6. Деформація юридичного і фактичного статусу України у складі СРСР протягом 20-30-х років.
7. Погляди О.Шумського, М.Хвильового, М.Волобуєва, М.Скрипника як альтернатива сталінізму.
8. Реорганізація правоохоронних органів у 20-ті роки.
9. Кодифікація законодавства у радянській Україні в 20-х роках (причини, напрямки, зміст, наслідки).
10. Створення, структура та роль репресивно-каральних органів у поширенні та зміцненні в Україні радянської державності.
11. Роль каральних органів УСРР у формуванні тоталітарної системи.
12. Головні відмінності Конституції УРСР 1937р. від Конституції УСРР 1929р.
13. Розгортання примусової колективізації України. Органи державної влади та управління у боротьбі проти “куркульства”.
14. Індустріалізація та модернізація народного господарства: здобутки та прорахунки.
15. Формування партійно-бюрократичної диктатури в Україні у 30-х рр.
16. Правові основи масових репресій в УРСР.
17. Створення української радянської інтелігенції.
18. Насадження комуністичної ідеології (мета, методи, наслідки).
19. Антирелігійна політика держави: мета, методи та результати.
20. Національна політика радянської влади.
21. Перебудова державних органів УРСР на основі Конституції 1937 р.
22. Розвиток ідеології українського націоналізму в 20–30-х рр.
23. Становище українських земель у складі Румунії та Чехословаччини. Карпатська Україна.
24. Порядок кримінального судочинства за постановою ЦВК СРСР від 1 грудня 1934 р.
25. А.Я.Вишинський і радянське правосуддя.
26. Створення ОУН. Програма ОУН 1929 р.
27. Поміркований і радикальний напрями в ОУН (Є.Коновалець, А.Мельник, С.Бандера).
28. Євген Коновалець: історичний портрет.
29. Нова економічна політика на Запоріжжі.
30. Створення Запорізького індустріального комплексу в 30-ті рр.
31. Побудова Дніпрогесу.
32. Голод 1932 – 1933 рр. у Запорізькій області.
33. О.Ф. Трегубенко – перший директор Дніпроспецсталі.
34. Політика колективізації сільського господарства в Запорізькій області.
35. Боротьба з неписьменністю в Запоріжжі.

Повідомлення

1. Український проект союзного договору (травень 1923 р.).
2. Розвиток освіти в УСРР в 20-і рр. XX ст..
3. “Розстріляне відродження”.

4. Доноси і донощики: деформація моралі українського суспільства.

Питання до дискусії

1. В чому полягала суперечливість соціально-економічного та політичного розвитку України в умовах командно-адміністративної системи?

Література

2. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: у 2-х кн..-К., 1994.
3. Голод 1932-1933 роки в Україні: причини та наслідки / С.Білокінь та ін.. – К., 2003
4. Історія України /. Ю.Зайцев., В.Баран, Я.Грицак та ін. -2 вид. – Львів: Світ 2002.
5. Історія України. Навч.посіб./ В.ЛитвинЮ В.Мордвінцев, А.Слюсаренко – К.:Знання-Прес,2002.
6. Історія України. Навч.посіб./ В.Внрстюк, О.Гарань, О.Гуржий та ін.. –К.: Альтернатива, 2002
7. Історія України: навч.-метод.посіб. для семінарських занять / В.Литвин та ін.. К. 2006
8. Кульчицький С. Україна між двома війнами (1921-1939 р.) –К.,1999.
9. Курс лекцій з історії України та її державності..- Львів: в-во НУ „ЛП” 2008.
- 10.Олійник М., Ткачук І. Історія України. Навч.посібник., Львів, 2005.
- 11.Світлична В.В. Історія України: Навч.посібник. –Львів, 2004
- 12.Лановик Б., Лазаревич М. Історія України. – К., 2001
- 13.Макарчук С. Українська Республіка галичан. – Львів, 1998.
- 14.Курс лекцій з історії України та її державності..- Львів: в-во НУ „ЛП” 2005.
- 15.Олійник М., Ткачук І. Історія України. Навч.посібник., Львів, 2005.
- 16.Світлична В.В. Історія України: Навч.посібник. –Львів, 2004.
- 17.Нагаєвський І. Історія Української держави ХХ століття. - К. 1993.
- 18.Політична історія України. / За ред В.І.Танцюри. –К., 2002.
- 19.Шевчук В.П., Тараненко М.Г. Історія української державності. Курс лекцій. – К., 1999.
- 20.Боруля В.Л. Сказание о Днепрострое. – М. – Политиздат, 1969.
- 21.Днепропетровская гидроэлектростанция им. В.И.Ленина: Сб. документов и материалов (1920 - 1980). (Сост. Л.Ф.Крупина и др.). – Днепропетровск, Промінь, 1980.
- 22.Нагорна Г.М., Малахова Л.Г. Тригубенко Олександр Федорович: Біобібліографічний список. – Запоріжжя. – Поліграф, 2004.
- 23.Олексієнко І.Е. Дніпрогес ім. В.І.Леніна. – К.: Будівельник, 1977.
- 24.Пуха І.В. Історичний документ: Про ліквідацію неписьменності // Комсомолец Запоріжжя. – 1979. – 27 грудня.

- 25.Ткаченко В.Г. Побут будівельників Запорізького індустріального комплексу (кін. 20-х – поч. 30-х рр. ХХ ст.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 2004. Вип.. 18. – с. 197 – 204.
- 26.Запоріжжю – 200. Історико-публіцистичний нарис. – Дніпропетровськ: Промінь – 1970. – розділ 3.
- 27.Запорізька область. Ілюстрована енциклопедія. Природа. Історія. – Запоріжжя: Дике поле. – 2004.